

**ՀԱՅՐԵՊԵՏԱԿՈՆ ՀՈՆԴԻՍԱՎՈՐ ՍՈՒՐԲ ՊՈՏՄՈՐԵԳ ԵՎ ՔԱՐՈՋ
ՄԱՅՐ ՏԱՃՈՐՈՒՄ ՔՐԻՍՏՈՍԻ ԼՐԱՃՈՓՈՒ
ԺՆՆԴՅՈՆ ՏՈՒՆ ԵՌԹԻՎ**

262

Հունվարի 6-ին, շաբաթ օր, Մայր Աթո-
ռոս տոնվեց Քրիստոսի Հրաշափառ Ս.
Մենդյան տոնը, մեծ հանդիսությամբ և ա-
վանդական շուքով:

Առավոտյան ժամերգութիւնը պաշտվեց
Մայր Տաճարում, մասնակցությամբ Մայր
Աթոռի ողջ միաբանության և ուսանողու-
թյան:

Ժամր 12-ին, Վեհափառ Հայրապետը Վե-
հարանից առաջնորդվում է Մայր Տաճար
եկեղեցական թափորով և ամպհովանու-
տակ, մատուցելու Ս. Մենդյան պատարագը:
Թեև ամեն կողմ ձյուն էր, բայց ձմեռով
պայծառ արևը բացառիկ ջերմութիւն էր
հաղորդել և՛ բնության և՛ մարդկանց:

Մայր Տաճարը լիքն է ազոթավոր հավա-
տացյալների և ուխտավորների բազմու-
թյամբ: Տաճարի զանգերը, ավետավոր և
վեհ, հնչում են մեծ խորհրդի ներշնչման
տակ:

Հայրապետական սուրբ պատարագի ժա-
մանակ, Ս. Անդանին սպասարկում են գերա-
շնորհ Տ. Սահակ և գերաշնորհ Տ. Հայկա-
զուն սրբազանները, հոգեշնորհ Տ. Մուշեղ,
Տ. Գրիգոր, Տ. Մեսրոպ, Տ. Ներսես արեղա-
ները և Մայր Աթոռի սարկավազների ամ-
բողջ դասը:

Մայր Աթոռի երգչախումբը, Հոգևոր ճե-
մարանի նախկին սան, գիրիժյոր Խորեն Հա-
կոբյանի ղեկավարությամբ, հաջողությամբ
կատարում է սուրբ պատարագի Կոմիտաս-
յան երգեցողութիւնը:

«Հայր մերս-ից առայ Վեհափառ Հայրա-
պետը Քրիստոսի Ս. Մենդյան մեծ խորհրդի
ավետիսը աչտով Հայ Եկեղեցուն և բովան-
դակ հայության, խոսում է բովանդակա-
լից և ոգեշունչ քարոզ օրվա տոնի համա-
մարդկային հոգևոր բարոյական մեծ նշա-
նակության մասին, համեմված կրոնարույր
և հայրենաշունչ խոհերով, որը նույն գիշեր
ձայնասփովում է Երևանի ռադիոկայանից:
«Յանուն Հօր և Որդայ և Հոգւոյն Մրբոյ»:
Ամեն:

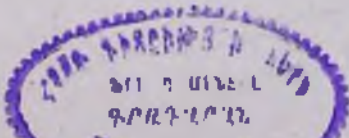
Միեղջյալ հավատացյալ զավակներ Սեբ.
Ահավասիկ կանգնած ենք նոր տարիի մը
սեմին:

Աշխարհի և մարդկային կյանքին մեջ նոր
ժամանակի շրջան մը սկիզբ կառնե, և մեր
գիտակցության նորիցոնին վրա նոր արև մը
կծագի: Արև մը նոր հույսերու, նոր տեսիլ-
ներու, նոր սպասումներու: Եվ մեր սրտերը
կշերմանան ու կգորանան կյանքի նոր
վայունգով, աշխատանքի նոր հռանդով, նոր լա-
վատեսությամբ:

Եվ այս մեծ սպասումներու պահուն, մեր
հավատքի լույս բարձունքներեն, մեր հո-
գիներեն ներս կծաթե նրաշալի ավետիսը
աստվածառաջ:

«ՓԱՌԹ Ի ԲԱՐՉՈՒՆՍ ԱՍՏՈՒԾՈՅ, ՅԵՐ-
ԿԻՐ ԽԱՂԱՂՈՒԹԻՒՆ, Ի ՄԱՐԴԻԿ ԶԱՃՈՒ-
ԹԻՒՆ»:

Այս պատգամով աշխարհ կուգա մեր
Փրկիչը Հիսուս, հույսի և լույսի նոր դռներ
բանալով մարդոց և ազգերուն բոլոր:

Հիսուս ծնա՛վ և հայտնեցա՛վ:
 Եվ Հիսուս տես վերաքին կծնի, ու մեծ
 ավետար զերաքին կհայտնվի մեր հասա-
 յալ հոգիներուն: Զի այսօր ալ մեր հոգիե-
 րը ծարավի են մեծ ու սխալելի խորհուրդի
 հայտնություն, և նույնքան ծարավի՝ խաղա-
 ղություն և սիրա քաղավորություն երկրի
 վրա:

Ի՞նչ ավելին, զուցե մեր օրերուն, ավելի
 քան երբեք, մարդիկ և ժողովուրդները բո-
 յոր հորիզոններու տակ, իրենց հայացնե-
 րը դեպի Երկինք սևեռած, կազերսն:
 «ՏՈՒՐ ՄԵՁ, ՏԷ՛Ր, ԶԽԱՂԱՂՈՒԹՅՈՒՆ ՔՈ՛Ն»:

Ժողովուրդներու այս աղերսը կազդվի
 նաև, այս անգամ իբրև պանաչ, պետու-
 րյանց ղեկավարներուն, հասարակական
 կարծիքի առաջնորդներուն, գիտությանց և
 արվեստի գործիչներուն, ինչպես և եկեղե-
 ցիներուն և հոգևորականներուն, որպեսզի
 ամուճ բոլոր իրենց դիրքերեն և իրենց մի-
 ջոցներով խափանեն պատերազմի համա-
 ներ, որպեսզի տնտես կասեցնեն և ի վերջո
 արգիլեն սպառազինությանց արշավը և բո-
 յոր պետությանց համար պարտադիր կա-
 նոն դարձնեն՝ խաղաղ միջոցներով լուծու՛մը
 ամեն տեսակի միջազգային հարցերու և
 վեճերու:

Նախ խաղաղությունը պետք է ապահովել
 և ապա աշխատիլ լուծելու ամեն տեսակի
 անհասկացողությունները, որոնք կան այ-
 օր և կամ կրեան ետեր ծագիլ վաղը:

Այս մարդասիրական սրբազան պայքարին
 մեջ կարևոր դեր կրեան ստանձնել, և պետք
 է ստանձնեն նաև եկեղեցիները և հոգևորա-
 կանությունը:

Խոսելով մեր եկեղեցիի՝ Հայաստանյայց
 Առաքելական Առաք եկեղեցիի մասին, սր-
 տի միխրաությունը պետք է հաստատենք,
 թե ան իր գլուխը ունենալով Մայր Աթոռ
 Առաք էջմիածինը, միշտ աղոթող եղած է ու
 աշխատանք տարած է հօգուտ խաղաղու-
 րյան դատին: Այս ուղղությամբ Հայաս-
 տանյայց եկեղեցիի վերջին արտահայտու-
 րությունը եղավ Մեր մասնակցությունը Պրա-
 զայի Քրիստոնեական համաշխարհային հա-
 մագումարին, որ անվիրված էր աշխարհի
 խաղաղության արհեստական սրբազան գոր-
 ծին: Մենք անձամբ, ինչոյս և մեր պատվի-
 րակության անդամները, միջազգային այս
 համագումարին բարձր հեշեցուցի՛նք Հայ Ե-
 կեղեցիի խաղաղասիրական և մարդասիրա-
 կան ձայնը:

Մենք հայտարարեցինք և այսօր ալ
 կերկնենք, թե «ԿԱՐՆԻ ԶԷ ԽԱՂԱՂՈՒԹՅԱՆ
 ԻՒՆԱԼԸ ԱՆՁԱՏԵ՛Ն ՔՐԻՍՏՈՍԻ ԱՎԵՏԱՐԱ-
 ՆԵՆ: ՔՐԻՍՏՈՆՆՈՒԹՅՈՒՆԸ ԻՆՔԸ ԽԱՂԱՂՈՒ-
 ԹՅԱՆ ԱՌԱՔԵԼՈՒԹՅՈՒՆ ՄԸՆ Ի ՄԱՐԻԿԱՆ»:

ԶԻՆ ԱՇԽԱՐՀԻՆ ՄԵՁ: ՀԵՏԵՎԱՐԱՐ ԸՆԴԻՒ-
 ՄԱՆԱԼ ՊԱՏԵՐԱԶՄԻՆ ՊԵՏԻ ՆՇԱՆԱԿՆ
 2ՊԱՏԱԿԻՆ ԱՍՏՈՒՅՈՒ ԿԱՄՔԻՆ»:

Անա թե ինչո՞ւ Քրիստոսի եկեղեցին պետք
 է ունենա իր հասուկ ու վճռական կեցված-
 քը և իր անշքոթ խոսքը: Ան պետք է հրա-
 պարակ գա իր գաղափարական, բարոյական
 բովանդակ հզորությամբ և իր գործելու բո-
 յոր հնարավորություններով, լուսավորելու և
 իր գործելու բոլոր հնարավորություններով,
 առաջնորդելու համար մարդկության խիղճը
 և զգենելու համար բոլորին, և մանավանդ
 պետությանց ղեկավարներուն՝ ի խնդիր խա-
 ղաղության քաղավորության՝ տառապյալ
 այս աշխարհին վրա: Այսուհետև բոլորը
 այլևս թող չմտածեն հաղթանակներու մա-
 սին, այլ խաղաղության մասին միայն:
 Առումային մեր դարաշրջանին, խաղաղու-
 րյան պահպանումը մարդկային բարոյակա-
 նի մեծագույն հաղթանակը պիտի ըլլա: Խա-
 ղաղության պատվիրանն ռուս և րեղոյն
 այդ պատվիրանին չկա քրիստոնեություն,
 չկա Հիսուսի Ավետարան:

Քրիստոնյաները չեն կրեար երկու տեսակ
 մտածել այս հարցի նկատմամբ: Կարելի չէ
 եկեղեցիներ ենր խաղաղություն փառօգի-
 իսկ եկեղեցիներ ռուս այլ բան:

Ամբարձու մեզ, Տե՛ր Աստված մեր, և աւ-
 ժանի րեք մեզ՝ խաղաղության Քու կամեկ
 կատարելու:

Խաղաղություն ամեն զնով: Խաղաղու-
 րյուն բոլորի համար: Խաղաղություն այժմ
 և միշտ:

Սիրելի՛ հավատացյալներ, խաղաղություն
 մաղթենք նաև մեր Ազգին և մեր եկեղեցիին:

Փա՛ռք տիրաջը, որ այստեղ, մեր ժողովուր-
 դին ու եկեղեցիին ծոցին մեջ կտիրե ըզձալի
 խաղաղությունը: Այսօր, մեր վերածնած
 Հայրենիքի, մեր Մայր Հայաստանի մեջ, որ
 որ մարդու սիրտ մը կբարբախե, խաղաղու-
 րյուն կտենչա և խաղաղությամբ կգործե:
 Այստեղ խաղաղ ու ազանով կառերի մեր ժո-
 ղովուրդը, խաղաղ ու ապանով կապրի մեր
 Առաք եկեղեցին: Այստեղ, հայ հարազատ
 պետության հովանիին ներքև, չկան վտանգ-
 ներ, չկան խռովություններ, չկան հակա-
 մարտություններ հայրենարեակ ներայրենե-
 ու հանրային կյանքին մեջ: Բոլորը կապ-
 րին հայրենի նույն կուտրին տակ, միախոր-
 հուրդ ու միակամ, և կաշխատին ամենքը
 մեր Մայր երկրի բարգավաճումին և ծաղ-
 կումին համար, կաշխատին իրենց կյանքին
 բարօրության, իրենց զավակներուն երջան-
 կության և Ազգի ապագային համար: Հայ
 պետք է ըլլա և հայոց պատմության զգա-
 ցումը ունենայ, հասկնայ և զնահատել
 կարենալու: համար. թե ի՛նչ կնշտնակ և մե-

զի՛ հայերու համար՝ խաղաղ ու ապանով ու միակամ ապրիլ Հայոց Աշխարհին մեջ: Եվ ավելիե տակավին. մեր օրերուն, Հայաստանի Մեր զավակները կարտով կմտածեն նա իրենց պանդուխտ հղրայրներուն և ֆայրերուն մասին, և սիրով կսպասեն, որ անեմ բոլորը, արևոտ բարի օր մը, գան բնակելու հարազատ Հայրենի շոռի վրա, նույն հարկի տակ, ապրելու և աշխատելու համար վերածնած Հայ Հայրենիքի փառքին համար: Մեր ամբողջ ժողովուրդը այստեղ ցնձալուծուի շրջափակումը Հայաստանի կառավարության որոշումը, որով ավետիս տրվեցավ, թև 1962-են սկսյալ պիտի շարունակվի հայրենազարծությունը և Սիյունի Մեր զավակները հետզհետե նոր բարավաններ կազմած, պիտի դիմեն դեպի իրենց Մայր Երկիրը Հայաստան:

Մենք, իբրև Հայոց Հայրասյեա, անհուն զոհունակությամբ կողջունենք այս որոշումը և կօրհնենք Մեր պանդուխտ զավակները դեպի Մայր Հայրենիք բերող բոլոր նամրաները:

Հայրենի ապանով ու խաղաղ երկնքի տակ, խաղաղ է ու ապանով նաև մեր հոգևոր-եկեղեցական կյանքը: Այստեղ, մեր հավատքի տունին մեջ, չկան երկսյառակություններ, չկա անմիաբանություն: Այստեղ մեր կեղեցիքն, Մայր Աթոռ Սուրբ Էջմիածնով, ավետարանական սիրո և միասնության ոգիով գոտեպնդված, նվիրված է շինարար աշխատանքի, աշխատանքի, որուն արդյունքները անավասիկ ձեռ աշխրով կտեսնենք զուր, սիրելի հայաստանցի զավակներ Մեր: Եվ այդ առջունները կտեսնեն նաև հեռավոր ամերուն վրա բնակող Մեր զավակները, երբ ուխտի կուգան Սուրբ Էջմիածին: Մեր ներքին եկեղեցաշին կյանքը և Մայր Աթոռի վերաշինությունը պատվեր են մանավանդ մեր կյանքի խաղաղության, միասնության և համերաշխ գործակցության, մեր երկրին մեջ ստեղծված նպատավոր, օրհնական և զործնական պայմաններու ներքև:

Ավա՛ղ, սակայն, նույնը կարելի չէ ըսել արտասահմանի մեր եկեղեցական կյանքին վերաբերյալ:

Այո, Մենք քաջ գիտենք, թե մեր նվիրապետական Աթոռները, ինչպես և մեր բոլոր քեմերը իրենց ժողովուրդով, կմնան Հայ եկեղեցիի սիրո միության մեջ, անասան հավատարմությամբ դեպի Ամենայն Հայոց Մայր Աթոռը: Սակայն մեր միաբարությունը կատարյալ պիտի ըլլար, եթե օտարության մեջ չըլլէ եկեղեցի, որքէ հայ մարդ հեռու չմնային Սուրբ Էջմիածնի շնորհներեն և Մեր հայրական սիրո զգացումներեն: Ափյուռքի մեջ մեր ցավերը դարձանելու,

մեր սուրբ հավատքը կենդանի պահպանելու, մեր նոր սերունդներուն հայության ոգին փոխանցելու միակ հանապարհը մեր նկեղեցիի ամրակառու միությունն է և շինարար ու համերաշխ գործակցությունը՝ նվիրապետական մեր բոլոր Աթոռներու միջև, Սուրբ Էջմիածնի օրհնությամբ:

Մենք երբեք պիտի չդադրինք լավատես ըլլալիս, վասնզի կհավատանք ճշմարտության և մեր ժողովուրդի ոգըմտության: Հետևաբար, կանք ու կմնանք աղոթող վասն խաղաղության և միության մեր Սուրբ նկեղեցիին և համայն մեր պանդուխտ ժողովուրդին:

Ճշմարիտ կըսենք ձեզի բոլորիդ, սիրելիներ՝ Մեր, թե մենք այստեղ, Հայրենի ապանով հողի, այս սրբացած քաղաքում վրա ամուր կանգնած, և ներշնչված սուրբ զգացումներով, օր ու զիշեր գրադած մեր շինարարական աշխատանքներով ու ապագայի ծրագիրներով, հավատացե՛ք, ոչ սիրտ ունինք և ոչ այ ժամանակ՝ զբաղելու հայ ժողովուրդի համար իրական իմաստն ու արժեքն զուրկ տարածայնություններով և արվեստականորեն ստեղծված կացություններով, որոնք կձգտին երկարաձգել Սփյուռքի մեր նկեղեցիի պատակտյալ վիճակը, հակառակ հայ ժողովուրդի կամքին: Ո՛վ որ հայ է և հավատք ունի յու Ազգին ու նկեղեցիին երկային ու ապագային նկատմամբ, բող ծունկի գա Փրկչի Իշման Սուրբ Սեղանի առաջ Մեզի հետ մեկտեղ, զի բոլորս, ուր որ այ գտնվի՛նք աշխարհի վրա և ինչ անուն այ կուրև և ինչ տիտղոսներով այ գարգարվինք, հավասարապես հարազատ և հոգածի՛նք զավակներն ենք Լուսն Խորան աստվածակառույց Սուրբ Էջմիածնի:

Եվ հիշե՛նք անգամ մը ևս Առաքել Դավրիժեցիի մարգարեաշունչ խոսքերը. «Ի վերայ Աջոյն և Էջմիածնի ամենայն Ազգն Հայոց կասլեալ կայ»:

Սիրելի՛ և հավատացյալ ժողովուրդ, Փրկչի Մենդյան խորհուրդով յուսավորված ու սրտով մանկացած և ոգեշնչված նոր հույսերով ու տեսիլներով, դիմենք դեպի 1962-ի նոր տարին, ուխտելով անգամ մը ևս՝ մնալ հավատարիմ խաղաղության և ի մարդիկ հանության երկնառաք պատգամին, և ապրի ու գործել Աստուծո, կեղեցիի և Ազգի սիրով այժմ և հավիտյան:

Թող Սուրբ Մենդյան շնորհներով աշխարհ խաղաղ մնա, և առավել ամրանա բարեկամության, հղրայրության ոգին ժողովուրդներու սրտին մեջ:

Թող Աստուծո ողորմությունը իջնի բոլորիդ վրա քաղցրությամբ և իբրև ապանով ու կենարար հովանի ձեզ պայնն ու պանպանն

անփորձ, անվտանգ և ֆաշիստոզ՝ արեւշատ օրերով:

Քող ձեռք արեւորեմ և տաներեմ ենք խաղաղությունը և սերը անին ու ծաղկին և ձեռք ձեռաց գործերը բող միշտ բարի ըլլան:

Սուրբ Լուսավորչի անմահ կանքեղին ձեզի բարեիդ և ձեռք զավակներուն հայրապետական բյժ և օրհնություններ և Մեր սրտեան բխած մաղբաբեհեր առաւ, մաղբանքներ բարի:

«ԱՅՍՈՒՆՆՅՏԵՆ ԵՂԱՐՔ, ՂՂՂ ԼԵՐՈՒՔ, ՉԱՍՏԱՏՈՒՆ ԿԱՅԷՔ՝ ՄԵՒՔԱՐԵՏԱՐՈՒՔ՝ ՄԻԱԲԱՆ ԼԵՐՈՒՔ՝ ԽԱՂԱՂՈՒԹԻՒՆ ԱՐԱՐԷՔ ԵՒ ԱՍՈՒՆԱՍ ԽԱՂԱՂՈՒԹԵԱՆ ԵՒ ՍԻՐՈՅ ԵՂԻՑԻ ԸՆԴ ՁԵՁ» (Բ Կօրեք. ԺԳ 11):

Ամեն:

ՇՆՈՐՀԱՎՈՐ ՆՈՐ ՏԱՐԻ ԵՎ ՍՈՒՐՔ ԾՆՈՒՆԴ»:

Հավարտ սուրբ պատարագի, Վեհափառ Հայրապետի հանդիսագրութեամբ, Ավագ Սեղանի բեմի առաջ կատարվում է Ջրօրհնայաց սրբազան կարգը, ի հիշատակ Քրիստոսի մկրտության Հորդանան գետում, Հովհաննես Մկրտչի ձեռքով:

Վեհափառ Հայրապետը Ջրօրհնայաց արարողության ժամանակ ընթերցում է Ս. Թարսեղ Կեսարացու «Օրհնութիւն չրոյ» մեծ աղոթքը:

Ապա Մայր Տաճարում, սարկավազների երգեցիկ խումբը, դաշն և ոգելից, հնչեցնում է, «Ո՛վ վարմանայի», «Այսօր ձայնն հայրական» մկրտության տաղերը:

Այնուհետև հավատացյալները շերմեռանդորեն վերցնում են Քրիստոսի մկրտության

չորը, հոգեպես պայծառացած նաև օրվա մեծ տոնի խորհրդով:

Ջրօրհնի սրտատուչ արարողությունից հետո, նորին Ս. Օծութեանը, հավատացյալների սրտագին աղոթքների և բարեմաղթությունների տակ, առաջնորդվում է Վեհափառ Սաղկյա դահլիճը, ընդունելու Ս. Մերնդյան շնորհավորությունները:

Սաղկյա դահլիճում, Հայրապետական Իր Գահի վրա բազմած, Վեհափառ Հայրապետը զոհունակությամբ ընդունում է Մայր Աթոռի միաբանության, Գերագույն Հոգևոր Խորհրդի, Հոգևոր ձեմարանի վերատեսչության, դաստիարակական կազմի և ուսանողության, վանքի պաշտոնեական և այլ պաշտոնական անձնավորությունների սրտագին շնորհավորությունները Քրիստոսի հրաշափառ և Ս. Մերնդյան տոնի ուրախ առիթով:

Այնուհետև խոսք առնելով, Վեհափառ Հայրապետը Իր շնորհակալությունն ու զոհունակությունն է հայտնում եղած շնորհավորանքների և բարեմաղթությունների համար, ապա օրհնում է Ազգն ու Եկեղեցին, Հայրենիքն ու ժողովուրդը և մաղթում աշխարհին խաղաղություն և ազգերին՝ հաշտություն, համերազխություն:

Ժամը 4-ին, Վեհարանի սեղանատանը, Մայր Աթոռի միաբանությունը, Գերագույն Հոգևոր Խորհրդի և վերստուգիչ հանձնաժողովի անդամները, ուխտավորներ Արզենտինայից և Ռումինիայից և այլ պաշտոնական անձինք սեղանակից են լինում Վեհափառ Հայրապետին:

Նորին Ս. Օծութեան «Պահպանիչ»-ով վերջանում է ընդունելությունը:

